

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
VI kadencja
Prezes Rady Ministrów
DSPA-140-119(4)/08

Warszawa, 16 lipca 2008 r.

Pan
Bronisław Komorowski
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Przekazuję przyjęte przez **Radę Ministrów stanowisko** wobec poselskiego projektu ustawy

- o zmianie ustawy - Prawo upadłościowe i naprawcze i innych ustaw (druk nr 556).

Jednocześnie informuję, że Rada Ministrów upoważniła Ministra Sprawiedliwości do reprezentowania Rządu w tej sprawie w toku prac parlamentarnych.

(-) Donald Tusk

Stanowisko Rządu wobec poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy – Prawo upadłościowe i naprawcze i innych ustaw (druk nr 556)

I. Uwagi ogólne

Przedłożony poselski projekt ustawy przewiduje nowelizację ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe i naprawcze (Dz. U. Nr 60, poz. 535 z późn. zm.), zwanej dalej „pr. up. i n.”), przez dodanie w części III nowego tytułu pt. „Postępowanie upadłościowe wobec osób fizycznych niebędących przedsiębiorcami”. Projekt przewiduje ponadto odpowiednie zmiany w ustawie z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym (Dz. U. z 2001 r. Nr 17 poz. 209 z późn. zm.), ustawie z dnia 14 lutego 2003 r. o udostępnianiu informacji gospodarczej (Dz. U. Nr 50, poz. 424 z późn. zm.) oraz ustawie z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. Nr 167, poz. 1398 z późn. zm.).

Zmiany proponowane w projekcie mają na celu wprowadzenie do obowiązującego systemu prawa postępowania upadłościowego wobec osób niebędących przedsiębiorcami, potocznie określanego mianem upadłości konsumenckiej.

We współczesnych ustawodawstwach regulacja upadłości konsumenckiej jest dość powszechna. Przykładowo można wymienić tutaj ustawodawstwo nie tylko USA czy Kanady, lecz także ustawodawstwo francuskie, holenderskie i niemieckie. Nie będzie przesadą twierdzenie, że rozwiązania prawne dotyczące upadłości konsumenckiej należą do współczesnych standardów cywilizacyjnych.

Ze względu na to, że w Polsce postępuje proces coraz większego zadłużania się osób fizycznych, co jest tendencją krajów o wysokim rozwoju gospodarczym, zamysł wprowadzenia w naszym prawie upadłości konsumenckiej, nie może być co do zasady odrzucany.

Upadłość konsumencka w swej istocie jest procedurą oddłużeniową osób nieprowadzących działalności gospodarczej.

II. Założenia ogólne projektu

1. Według projektu, postępowanie upadłościowe w sprawach konsumenckich byłoby odrębnym postępowaniem upadłościowym, zamieszczonym w nowym tytule V, części trzeciej pr. up. i n., noszącym nazwę „Postępowanie upadłościowe wobec osób fizycznych niebędących przedsiębiorcami”, uregulowanym w art. 491¹ - 491⁴³.

2. Projekt przewiduje w art. 491⁹ ust. 1, że właściwe postępowanie upadłościowe wobec osób fizycznych niebędących przedsiębiorcami (a więc postępowanie po ogłoszeniu upadłości), będzie mogło być prowadzone w trojaki sposób, jako:

- postępowanie upadłościowe z możliwością zawarcia układu,
- postępowanie upadłościowe w celu likwidacji majątku dłużnika bez ustalenia sądowych warunków spłaty,
- postępowanie upadłościowe w celu likwidacji majątku dłużnika z możliwością ustalenia sądowych warunków spłaty.

Ogólną podstawą wszczęcia postępowania upadłościowego w sprawach konsumenckich jest niewypłacalność dłużnika, przy czym projekt modyfikuje przyjętą w pr. up. i n. definicję niewypłacalności w ten sposób, iż wymaga, aby suma wymagalnych zobowiązań, których dłużnik nie wykonuje, przekraczała dwunastokrotność minimalnego wynagrodzenia za pracę. Ponadto projekt wprowadza dalsze podstawy w zależności od sposobu prowadzenia postępowania. Podstawy ogłoszenia upadłości w celu likwidacji majątku dłużnika bez możliwości ustalenia warunków spłaty określono w art. 491⁹ ust. 2. Podstawy ogłoszenia upadłości w celu likwidacji majątku dłużnika z możliwością ustalenia sądowych warunków spłat zawarto w art. 491⁹ ust. 4, a podstawy ogłoszenia upadłości z możliwością zawarcia układu w art. 491⁹ ust. 3.

Z treści tych przepisów wynika, że postępowanie upadłościowe w celu likwidacji majątku dłużnika bez możliwości ustalenia sądowych warunków spłaty przewidziane jest dla dłużników ogólnie mówiąc niewiarygodnych (skazanych za przestępstwo przeciwko wymiarowi sprawiedliwości, lekkomyślnie zaciągających zobowiązania, zaciągających zobowiązania w celach spekulacyjnych, wprowadzających w błąd wierzycieli co do posiadanego majątku, oraz osób, wobec których było już prowadzone postępowanie upadłościowe ukończone umorzeniem). Postępowanie to zaprojektowano jako egzekucję uniwersalną.

Postępowanie upadłościowe z możliwością zawarcia układu, jak również postępowanie upadłościowe w celu likwidacji majątku dłużnika z możliwością ustalenia warunków spłat, według projektu, mogłyby być prowadzone tylko w stosunku osób, wobec których nie mają zastosowania przepisy o upadłości obejmującej likwidację majątku dłużnika, bez możliwości określenia sądowych warunków spłat. Ponadto projekt przewiduje dalsze warunki wszczęcia obu tych postępowań. Postępowanie upadłościowe z możliwością zawarcia układu może być wszczęte, jeżeli dłużnik nie utracił trwale zdolności do spłacania zobowiązań, uwzględniając jego możliwości uzyskania dochodów w przyszłości. Podstawą zaś ogłoszenia upadłości w celu likwidacji majątku dłużnika z możliwością ustalenia sądowych warunków spłaty są - jak wynika z art. 491⁹ ust. 4 projektu - ogólnie ujmując, nadzwyczajne warunki niezależne od dłużnika. Projekt wymienia je jako: długotrwałą chorobę dłużnika lub jego najbliższej rodziny, trwałą utratę przez dłużnika zdolności do pracy, bezrobocie o charakterze trwałym i niezawinionym przez dłużnika, trwale pogorszenie sytuacji materialnej w stosunku do okresu, w którym dłużnik zaciągnął zobowiązanie, o ile pogorszenie wynika z przyczyn, których dłużnik nie mógł przewidzieć ani zapobiec, utraty mieszkania (domu) lub niezbędnych składników wyposażenia gospodarstwa wskutek klęsk żywiołowych lub nadzwyczajnych zdarzeń losowych.

3. Projekt przewiduje również możliwość udziału w postępowaniu doradców upadłości (art. 491⁷, 491⁸). Doradcy mają świadczyć pomoc dłużnikom w przygotowaniu wniosku i propozycji układowych oraz negocjacji z wierzycielami ugody pozasądowej, a także mogą być pełnomocnikami upadłego konsumenta w postępowaniu upadłościowym.

III. Ocena założeń ogólnych projektu

1. Założenia ogólne projektu dotyczące przedmiotu postępowania, sposobów jego prowadzenia, oraz jego podstaw, wzbudzają uwagi krytyczne. Przede wszystkim niezrozumiałe jest wprowadzenie postępowania upadłościowego w celu likwidacji majątku dłużnika bez możliwości ustalenia warunków spłaty. Postępowanie to jest w rzeczy samej egzekucją uniwersalną. Takie rozwiązanie jest celowe w stosunku do przedsiębiorców, którzy są zadłużeni u wielu wierzycieli. Egzekucja uniwersalna prowadzona jest bowiem w interesie wierzycieli, umożliwia proporcjonalne ich zaspokojenie, z uwzględnieniem wierzycieli uprzywilejowanych. Przy upadłości konsumenckiej te argumenty odpadają. Konsument ma z

reguły niewielu wierzycieli. Dla dochodzenia roszczeń wierzycieli wystarczy więc dotychczasowa regulacja postępowania egzekucyjnego.

Ponadto, procedurze upadłości bez możliwości ustalenia sądowych warunków spłaty nie poświęcono większej uwagi, nie regulując np. takiej kwestii jak ochrona praw wierzycieli.

2. Zasadnicze wątpliwości wzbudza też cel postępowania upadłościowego z możliwością zawarcia układu, jaki wyłania się w związku z regulacją jego podstaw, a także warunków układu. Z treści art. 491⁹ ust. 3 oraz art. 491²⁵ projektu wynika, że postępowanie to przeprowadza się w celu, umożliwienia dłużnikowi posiadania zdolności do spłacania zobowiązań w przyszłości. Jest to dość mechaniczne przeniesienie celu postępowania naprawczego do postępowania upadłościowego w sprawach konsumenckich.

Postępowanie upadłościowe w sprawach konsumenckich w swej istocie jest postępowaniem oddłużeniowym z zobowiązaniem spłat wierzycieli w stopniu, w jakim może to uczynić dłużnik. Odchodzenie od takiej koncepcji postępowania upadłościowego w sprawach konsumenckich nie wydaje się być celowe. W związku z tym niezrozumiałe jest wyodrębnianie osobnego postępowania upadłościowego z możliwością zawarcia układu i postępowania upadłościowego obejmującego likwidację majątku dłużnika z możliwością ustalenia sądowych warunków spłaty. Ustalenie warunków spłaty winno być bowiem regułą. Upadły konsument co do zasady winien spłacić tyle, ile może. To powinno być przedmiotem tego postępowania. Układ zaś powinien tylko być jednym ze sposobów ustalania tych spłat.

3. Wątpliwości budzi również wprowadzanie do pr. up. i n. instytucji doradcy upadłości. Nie można wykluczyć, że taka instytucja może być przydatna. Regulacja jednak tej materii powinna być poza pr. up. i n. Jest to sprawa, która powinna być przedmiotem zainteresowania organizacji społecznych zajmujących się ochroną praw konsumentów, czy też rzeczników konsumentów.

IV. Uwagi dotyczące rozwiązań szczegółowych

1. W związku z regulacją zawartą w art. 4 pr. up. i n., przepisy dotyczące odrębnych postępowań upadłościowych powinny regulować tylko odrębności w porównaniu z przepisami części pierwszej. Przepisy części pierwszej stosuje się bowiem odpowiednio do innych postępowań uregulowanych w pr. up. i n., jeżeli przepis szczególny ustawy nie stanowi inaczej. Natomiast w projekcie przyjęto inne rozwiązanie. Zamieszczono przepis,

który wyłącza stosowanie szeregu przepisów części pierwszej (art. 491² projektu). Takie rozwiązanie jest sprzeczne z założeniami i podstawową strukturą pr. up. i n. i dlatego należy uznać je za niedopuszczalne. Jest to zresztą rozwiązanie zupełnie zbędne. Wprowadzenie rozwiązań szczegółowych w projektowanym postępowaniu, z mocy art. 4 pr. up. i n., wyłącza bowiem stosowanie odpowiednich przepisów części pierwszej.

2. Wprowadzając przepis wyłączający stosowanie do postępowania uregulowanego projektem całego szeregu przepisów części pierwszej pr. up. i n., uczyniono to niekonsekwentnie. Niektóre zagadnienia unormowano bowiem odmiennie w projektowanym postępowaniu, co - jak już zaznaczono - z mocy art. 4 pr. up. i n. wyłącza stosowanie odpowiednich przepisów części pierwszej, bez potrzeby wskazywania, że przepisów tych się nie stosuje. Są to :

- a) art. 491⁵ projektu wyłącza stosowanie art. 20 ust. 2, 22, 23 pr. up. i n.,
- b) art. 491¹⁰ projektu wyłącza stosowanie art. 51 ust. 1 pr. up. i n.

3. Projekt zawiera zbędne powtórzenia rozwiązań zawartych w części pierwszej pr. up. i n. Są to :

- a) art. 491¹⁰ ust. 2 projektu – powtarza regulację art. 51 ust. 2 pu i n.,
- b) art. 491¹³ ust. 1 oraz art. 491¹⁴ ust. 1 projektu – powtarzają rozwiązania zawarte w art. 57 ust. 1 i 2 oraz w art. 75 ust. 1 i 2 pr. up. i n.,
- c) art. 491²¹ ust. 1 i 2 projektu powtarza regulację art. 180 pr. up. i n.,
- d) art. 491²⁵ ust. 2 i 3 projektu – rozwiązanie zawarte w tym przepisie można wyprowadzić z obecnej regulacji art. 270 pr. up. i n.,
- e) art. 491²⁸ ust. 2 projektu - powtarza w istocie rozwiązanie z art. 281 ust. 2 pr. up. i n.
- f) art. 491³⁰ ust. 1- 3, 5 projektu – powtórzenie rozwiązań zawartych w art. 193 ust. 2 i 287 ust 5 pr. up. i n.,
- g) art. 491³¹ ust. 1 i 2 projektu - powtarza rozwiązanie zawarte w art. 286 i 289 pr. up. i n.,
- h) art. 491³⁵ projektu – powtarza rozwiązanie zawarte w art. 349 i 350 pr. up. i n.

4. Zastrzeżenia budzą też inne przepisy projektu.

4. 1. Nie jest zrozumiały zakres podmiotowy ustawy wskazany w art. 491¹ w sformułowaniu „oraz do których nie ma zastosowania art. 7, 8 i 9 niniejszej ustawy”.

4. 2. W art. 491² projektu wyłącza się m. in. stosowanie art. 230 – 235 pr. up. i n. Przepisy te dotyczą kosztów postępowania, a w szczególności określają, co jest kosztem postępowania upadłościowego. Tymczasem przepisy projektu posługują się terminem „koszty postępowania”, a nawet precyzują, co nie jest kosztem, np. art. 491⁴ ust.2 stanowi czego koszty nie obejmują, podobnie przepis art. 491²³. Wprowadzenie dwóch odrębnych przepisów wskazujących, co kosztem postępowania nie jest, uchybia poprawnej legislacji. Nie do końca jest jasna treść tych przepisów wykładanych łącznie. Z tego względu celowe byłoby wprowadzenie przepisu analogicznego do art. 230 pr. up. i n.

Należy wskazać, że określenie kosztów postępowania ma duże znaczenie, bowiem zaliczenie wydatków do kosztów ma wpływ na kolejność zaspokojenia z funduszków masy upadłości (art.491³⁴ ust. 2 pkt 1) oraz wynagrodzenie syndyka (art. 491¹⁸ ust. 2), a także na wszczęcie i prowadzenie postępowania (art.491⁴ ust. 1 oraz art. 491³³ ust. 2).

4. 3. Przepis art.491³ projektu należy skorelować z art. 11 pr.up. i n. poprzez pozostawienie jednego przepisu zawierającego określenie niewypłacalności, z uwzględnieniem odrębności dla obu kategorii dłużników, albo poprzez inną redakcję komentowanego przepisu.

Warto zaznaczyć, że przyjęta w projekcie definicja niewypłacalności nie odnosi się w ogóle do wartości majątku dłużnika. Natomiast istotną przesłanką upadłości likwidacyjnej powinna być sytuacja, gdy wielkość zadłużenia przekracza wartość majątku dłużnika. Nadto omawiany przepis nie przewiduje innych - jak się wydaje ważnych – przesłanek ustalenia stanu niewypłacalności dłużnika, np. przedłużający się okres pozostawania bez pracy lub znaczące obniżenie poziomu dochodów. Przyczyny tego stanu powinny być przedmiotem badania w toku postępowania, tak by wykluczyć celowe działanie dłużnika na szkodę wierzycieli.

Ponadto w uzasadnieniu nie wskazano powodów, dla których przyjęto dwunastokrotność minimalnego wynagrodzenia za pracę jako jednego z kryteriów niewypłacalności.

4. 4. W art. 491⁴ i art. 491²³ użyto bliskoznacznych sformułowań „przychód wolny od egzekucji”, „sumy wolne od egzekucji” oraz „kwoty wolne od egzekucji”. Nie jest jasne, jaka jest różnica między tymi pojęciami, a terminologia nie pokrywa się z terminologią postępowania egzekucyjnego.

Określony w tym pierwszym przepisie warunek oddalenia wniosku o ogłoszenie upadłości jest bardzo trudny do oceny na etapie rozpoznawania wniosku o ogłoszenie upadłości, nie wiadomo bowiem jak długo będzie trwało postępowanie upadłościowe i o ile może zostać powiększony w tym okresie przychód wolny od egzekucji (chyba, że chodzi o

postępowanie w przedmiocie ogłoszenia upadłości zgodnie z art. 27 ust. 3 pr. up. i n), ale wtedy to rozwiązanie byłoby bezprzedmiotowe.

Ponadto, regulacja art. 491⁴ ust. 1, poprzez przyjęcie, że do masy upadłości będą wchodzić przychody uzyskiwane przez dłużnika w czasie trwania postępowania, powoduje, że im dłużej postępowanie będzie się toczyć, tym większe są szanse na zaspokojenie wierzycieli. Przy stałych dochodach upadłego, które nie pozwolą na całkowite zaspokojenie wierzycieli, a pozwolą na ich zaspokojenie w nieznaczej, ale wymiernej części, postępowanie upadłościowe może toczyć się praktycznie bez końca.

Przepis ust. 2 jest zbędny, bowiem wymienione w nim należności ewidentnie nie stanowią kosztów postępowania upadłościowego.

4. 5. Wskazany w art. 491⁵ ust. 1 pkt 2 wymóg oznaczenia we wniosku miejsca, w którym znajduje się majątek dłużnika – zasadny w przypadku ogłoszenia upadłości przedsiębiorcy – może okazać się niewykonalny w przypadku postępowania dotyczącego osoby fizycznej nieprowadzącej działalności gospodarczej. Jeżeli wniosek o ogłoszenie upadłości składa dłużnik, należy mieć na względzie wartość merytoryczną sporządzonego przezeń wykazu majątku. Wydaje się, że mogłaby tu zostać wykorzystana instytucja wyjawienia majątku. Należy bowiem zauważyć, że nie chodzi z reguły o majątek skonsolidowany, tak jak w przypadku upadłości przedsiębiorcy, ale o majątek z dużym prawdopodobieństwem wieloskładnikowy i rozproszony.

Nie wiadomo, o jakich prawomocnych orzeczeniach sądowych jest mowa w art. 491⁵ ust. 3 pkt 5 - czy o wyrokach ustalających rozdzielność majątkową, orzekających rozwód albo separację?

4. 6. W art. 491⁶ ust. 4 sankcja za niewskazanie przez dłużnika podjęcia próby pozasądowego porozumienia z wierzycielami w postaci pozbawienia go prawa do zawarcia układu oraz do określenia pozasądowych warunków spłaty, jest niewspółmierna do wskazanego zaniechania. Wydaje się, że lepszym rozwiązaniem byłoby odrzucenie wniosku o ogłoszenie upadłości, co dałoby dłużnikowi możliwość uzupełnienia tego braku i ponownego złożenia wniosku.

4. 7. Wskazana w art. 491⁸ ust. 3 pkt 2 górna granica wynagrodzenia doradcy upadłości w kwocie 20 tys. zł w przypadku zawarcia układu, jest zbyt wysoka. Postępowanie upadłościowe w sprawach konsumenckich powinno być tanie. Istnieje niebezpieczeństwo, że majątek upadłego dłużnika zamiast na spłatę wierzycieli (choćby częściową), przeznaczony zostanie głównie na pokrycie kosztów postępowania.

4. 8. W art. 491⁹ ust. 2 przewidziano możliwość ogłoszenia upadłości w stosunku do osoby, która dopuściła do nadmiernego zadłużenia m.in. z zamiarem skorzystania z dobrodziejstwa

oddłużenia, zaciągała zobowiązania w sposób lekkomyślny albo w celach spekulacyjnych, z tytułu hazardu i zakładów losowych, celowo wprowadziła w błąd wierzyciela co do posiadanego majątku lub zobowiązań, wyłączając w stosunku do tych osób ogłoszenie upadłości z możliwością ustalenia sądowych warunków spłaty. Regulacja ta może prowadzić do świadomego podejmowania przez nieuczciwych dłużników takich działań w nadziei skorzystania z dobrodziejstwa projektowanej ustawy.

4. 9. W art. 491¹⁵ ust. 2 pkt 1 wydaje się celowe zrezygnowanie z obowiązkowego nadzoru sprawowanego przez nadzorcę sądowego, co obniżyłoby koszty postępowania.

Regulacja w ust. 2 pkt 2 powinna dotyczyć tylko tych umów, na podstawie których dłużnik jest zobowiązany do określonych świadczeń pieniężnych lub innych świadczeń, które mają negatywny wpływ na jego majątek. Nie jest zasadne, by upadły musiał rozwiązać umowy najmu oraz inne umowy dotyczące przyszłych świadczeń. Przecież nie zawsze wykonanie takich umów jest niekorzystne dla wierzycieli.

4. 10. Regulacja przewidziana w art. 491¹⁶ jest zbyt daleko idąca. Zgodnie z art. 491⁵ ust. 5, wniosek o ogłoszenie upadłości dotyczy obojga małżonków, jeżeli pozostają oni w stanie wspólności majątkowej. Tymczasem w komentowanym przepisie przyjmuje się zasadę, że majątki osobiste małżonków wchodzi w skład masy upadłości w każdym przypadku, choćby małżonkowie pozostawali w rozdzielnosci majątkowej, a postępowanie upadłościowe dotyczy tylko jednego z małżonków. Wobec powyższego wniosek o ogłoszenie upadłości powinien obejmować oboje małżonków albo warunkiem objęcia postępowaniem współmałżonka powinna być jego zgoda. Regułą jednak powinna być zasada, że majątek osobisty współmałżonka nie wchodzi do masy upadłości, przy jednoczesnym wprowadzeniu regulacji uniemożliwiającej wyprzedanie majątku.

4. 11. Poważne zastrzeżenia budzi art. 491¹⁸ ust. 2. Przepis ten ma zapewne ograniczyć wysokość wynagrodzenia syndyka. Regulacja jest wadliwa - w sytuacji, gdy w projekcie nie wskazuje się, co jest kosztem postępowania i gdy koszty postępowania okażą się wyższe od 5% funduszy masy upadłości - syndyk nie otrzyma za swoją pracę żadnego wynagrodzenia. Nie wiadomo również, z jakich środków zostanie pokryta różnica między kosztami faktycznie poniesionymi a wartością 5% funduszy masy upadłości.

W ust. 3 lit. b powinna być określona górna granica wynagrodzenia nadzorcy sądowego. Jest to konieczne, by zminimalizować koszty postępowania.

4. 12. Wątpliwości nasuwa tworzenie osobnego działu V dla jednego przepisu. Jest to niezgodne z zasadami techniki legislacyjnej.

4. 13. W postępowaniu upadłościowym w sprawach konsumenckich powstaje zasadnicze pytanie o celowość powołania rady wierzycieli przewidzianej w art. 491²² oraz możliwość głosowania nad układem w grupach wierzycieli (art. 491²⁸ ust. 1). Niewątpliwie dodatkowo skomplikuje to postępowanie, co negatywnie wpłynie na jego sprawność.

4. 14. Przepis art. 491²⁵ ust. 2 powinien ulec przeredagowaniu. Wydaje się, że projektodawcom chodziło o zgodę wierzyciela hipotecznego na zwolnienie zbywanego lokalu mieszkalnego z hipoteki przy dokonywaniu zamiany tego mieszkania na mniejsze, celem ułatwienia takiej zamiany, bowiem oczywistym jest, że trudno będzie znaleźć nabywcę mieszkania obciążonego hipoteką.

4. 15. Warto rozważyć uzupełnienie przepisu art. 491³⁴ ust. 2 pkt 1 poprzez zaliczenie do I kategorii zaspokojenia również należności ze stosunku pracy.

4.16. Przepis art. 491³⁷ jest sformułowany niejasno, a jego wykładnia jest możliwa jedynie w oparciu o uzasadnienie projektu. Wydaje się, że regułą jest zlikwidowanie całego majątku upadłego, włącznie z przysługującym mu prawem do lokalu oraz nieruchomości zabudowanej domem, a wyjątkiem będzie pozostawienie tego składnika majątku za zgodą wierzyciela hipotecznego. Przepis powinien ustanawiać zasadę i wyjątki od zasady. Nie wydaje się słuszne, aby zgodę na nielikwidowanie składników majątku dłużnika mogli wyrażać jedynie wierzyciele hipoteczni. W sytuacji, gdy nie są one obciążone hipoteką, nic nie stoi na przeszkodzie, aby zgodę wyrażali wszyscy wierzyciele.

4. 17. Zasadnicze wątpliwości wzbudza też proponowana w art. 491³⁸ i 491⁴³ regulacja dotycząca orzekania oraz zaskarżania orzeczeń w przedmiocie ustalania sądowych warunków spłaty oraz umorzenia niespłaconych wierzytelności. Projekt przewiduje bowiem, że na orzeczenie sądu w przedmiocie ustalania sądowych warunków spłaty przysługuje zażalenie, a od orzeczenia sądu drugiej instancji w niektórych wypadkach - skarga kasacyjna. Natomiast na orzeczenie sądu w przedmiocie umorzenia niespłaconych zobowiązań skarga kasacyjna już nie przysługuje. Tymczasem orzeczenie o ustaleniu sądowych warunków spłaty nie przesądza jeszcze, w jakim zakresie nastąpi umorzenie niespłaconych zobowiązań, ponieważ w okresie spłaty zobowiązań może nastąpić zmiana warunków tak na korzyść, jak i niekorzyść wierzycieli (art. 491³⁹ ust. 8, art. 491⁴⁰). Faktycznie więc o tym, w jakim zakresie nastąpi umorzenie niespłaconych wierzytelności, wiadomo będzie dopiero po wykonaniu sądowych warunków spłaty i to nie tych pierwotnie ustalonych, lecz tych, które zostaną ustalone w toku postępowania. Dlatego skarga kasacyjna powinna przysługiwać na postanowienie sądu drugiej instancji w przedmiocie umorzenia niezaspokojonych wierzytelności. Byłoby to

rozwiązanie zgodne z zasadą przyjętą w pr. up. i n. w przypadku oddłużenia upadłego (art. 370 ust. 2 pr. up. i n.).

4.18. W art. 491³⁹ ust. 6 sprecyzowania wymaga, czy wynagrodzenie pomniejszy dług wobec wierzyciela, na rzecz którego dłużnik pracuje, czy dłużnik otrzyma wynagrodzenie, które będzie mógł przeznaczyć na spłatę wierzytelności.

4. 19. Propozycja umorzenia postępowania w sytuacji, o której mowa w art. 491⁴¹ ust. 1, budzi zastrzeżenia, w szczególności ze względu na skutki umorzenia wskazane w art.363 i 364 pr. up. i n. Dlatego umorzenie postępowania w takim przypadku powinno mieć miejsce jedynie w sytuacji niezawinionego działania dłużnika.

4. 20. W art. 491⁴³ w ust. 2 powinna zostać usunięta regulacja dotycząca skutków podatkowych umorzenia, jako rodząca wątpliwości i wykraczająca poza zakres przedmiotowy projektowanej ustawy.

4. 21. Proponowana zmiana art. 60 ust. 1 ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym jest zbyt daleko idąca. Zmiana powinna jedynie polegać na dodaniu regulacji dotyczącej wykreślenia wpisów osób fizycznych, którym sąd upadłościowy umorzył zobowiązania po wykonaniu sądowego planu spłaty. Pozostałe zmiany nie pozostają w związku z zakresem projektu i wobec braku w uzasadnieniu powodów, dla których zostały zaproponowane, powinny zostać wyeliminowane.

IV. Konkluzja

Wątpliwa jest idea tworzenia trzech różnych procedur w postępowaniu upadłościowym wobec osób fizycznych niebędących przedsiębiorcami, tj. postępowania upadłościowego z możliwością zawarcia układu, postępowania upadłościowego prowadzonego w celu likwidacji majątku upadłego bez możliwości ustalenia warunków spłaty i postępowania obejmującego likwidację majątku upadłego z możliwością ustalenia sądowych warunków spłaty. Takie rozwiązanie jest zbyt skomplikowane i prowadzi do przewlekłości postępowania, a także wzrostu jego kosztów. Nie jest to rozwiązanie, które by odpowiadało potrzebom postępowania upadłościowego w sprawach konsumenckich, które ze swej istoty przeznaczone jest na oddłużenie upadłego.

Negatywnie należy ocenić przyjęty w projekcie sposób regulacji projektowanego postępowania. Projekt zawiera liczne powtórzenia rozwiązań ogólnych pr. up. i n., które i tak z mocy art. 4 pr. up. i n. stosowane byłyby do postępowania odrębnego wobec osób fizycznych niebędących przedsiębiorcami. Takie rozwiązanie tworzy konstrukcje

kazuistyczne i niezwykle trudne do ich interpretacji. Nie ułatwiałyby to ich stosowania w praktyce.

W ramach tzw. Pakietu dla przedsiębiorczości przygotowany został – w konsultacji z Komisją Kodyfikacyjną Prawa Cywilnego - projekt ustawy o zmianie ustawy-Prawo upadłościowe i naprawcze oraz ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, który kompleksowo i spójnie reguluje upadłość osoby fizycznej niebędącej przedsiębiorcą. Projekt został w dniu 12 czerwca br. przyjęty przez Komitet Rady Ministrów i rekomendowany Radzie Ministrów. W tej sytuacji wskazane byłoby w toku prac sejmowych łączne rozpatrzenie omawianego projektu poselskiego oraz projektu, który zostanie przedłożony przez Rząd.